

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Jesper Josefsson

Föredragande
Byråchef
Jacob Nordlund

Justerat
Omedelbart

Nr 36

Utlåtande om centralisering av fiskodlingsverksamhet till havsområdet vid Pleikilä samt tillstånd att inleda verksamhet och tillstånd till förberedelser, Gustavs.

ÅLR 2024/677

74 S4

Beslut

Ålands landskapsregeringen beslutar att lämna följande utlåtande:

- Det är inte möjligt att lämna ett fullständigt utlåtande baserat på informationen som framkommer i den svenska sammanfattningen av ärendet. Språkkraven som finns i 38 § självstyrelselagen för Åland ska beaktas och därmed bryter Regionförvaltningsverket mot det som är grunden för Ålands självstyrelse genom att inte tillse att handlingarna i ärendet finns på svenska.
- Frågan om utlokalisering av fiskodling är principiellt viktig för Ålands del.
- Den planerade flytten till ny odlingsplats ligger mycket nära de åländska vattnen. Åland utgör ett eget avrinningsdistrikt i Finland, är självstyrt och har till stora delar egen lagstiftningsbehörighet. Genom Europaparlamentets och rådets direktiv (2000/60/EG), nedan vattendirektivet, och Europaparlamentets och rådets direktiv (2008/56/EG), nedan havsmiljödirektivet, åläggs Åland, som ett eget avrinningsdistrikt, att följa de åtaganden som krävs enligt direktiven. Implementeringen av direktiven är införd i åländsk lagstiftning framför allt genom 5 kap. 18 – 25 §§ vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, men också i definitionerna i 1 kap. 3 § 10 och 11 punkterna.
- Åländska marina vatten och vattendirektivsindelade kustvattenförekomster riskerar att påverkas av både lösta näringsämnen och partikulärt material från den planerade fiskodlingen, vilket kan bidra till att försämra landskapets Ålands möjligheter att uppnå en god miljö- och vattenstatus enligt havsmiljödirektivet och vattendirektivet. Konsekvenserna för åländska vatten behöver utredas och analyseras noggrant. FICOS-modellen ger sannolikt inte en rättvisande bild av näringsbelastningen.

- Den nya fiskodlingsplatsen ligger belägen i anslutning till vattenförekomst 39, Norra Delet, vilken riskerar att påverkas. Vattenförekomstens fysikaliskt-kemisk status är måttlig, liksom den sammanvägda ekologiska statusen då sammanvägning utförts för alla ingående kvalitetsnormer. Även klorofyllhalterna är klassificerade som måttliga. Den sammanvägda ekologiska statusen är måttlig för klassificeringsperioden 2012-2018, liksom för klassificeringsperioden 2017-2022, varför både ickeförsämrings- och förbättringskravet enligt vattendirektivet behöver uppfyllas totalt sett för att målvärdet ska uppnås inom den nu satta tidsramen 2027. För vattenförekomst 39 behövs det en minskning av näringsämnet kväve med 0,4 %, vilket motsvarar ca 10,93 ton och med fosfor med 8,2 %, vilket motsvarar ca 11,27 ton för att god status ska kunna uppnås inom vattenförekomsten som helhet. Beräkningen har utförts med modellverket vattenwebb (SMHI), som visar totalbelastning samt andra utsläpp/vattenförekomst med bakgrundsbelastning inkluderad. Dessa förutsättningar bör beaktas i bedömning av omlokaliseringens påverkan på vattenkvaliteten.
- Storklyndans naturreservat som ligger ca 6 km från planerad odlingsplats riskerar att påverkas. Påverkan på reservatets naturvärden bör utredas närmare.

Motivering

Åland är till skillnad från resten av landet enspråkigt svenskt och ämbets språket inom landskapsförvaltningen är svenska. Ålands autonomi utgör ett minoritetsskydd, mer specifikt ett skydd för det svenska språket på Åland. Att Finland åtog sig att garantera det svenska språket på Åland var en förutsättning för Ålands statstillhörighet. Enligt 38 § i självstyrelselag för Åland (1144/1991) gäller följande:

”Skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet skall avfattas på svenska. Detsamma gäller skrivelser och andra handlingar mellan å ena sidan nämnda myndigheter och Ålandsdelegationen och å andra sidan statsrådet, de centrala statsmyndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter vilkas ämbetsdistrikt innefattar landskapet eller en del därav.”

Regionförvaltningsverket i Södra Finland utgör en statlig myndighet och bestämmelsen ska tolkas på ett sådant sätt att den gäller även i den mån myndigheten ska korrespondera med åländska myndigheter. I det fall regionförvaltningsverket har ett ärende som berör Åland är följaktligen skriftväxlingsspråket svenska. Skrivningen i självstyrelselagen tar sikte på att de statliga myndigheter som kommer att bereda ärenden som rör Åland har en skyldighet att göra det på svenska. I detta fall behöver regionförvaltningsverket begära yttrande av landskapsregeringen och då måste det göras på svenska. I annat fall fråntas landskapsregeringen sina möjligheter att inkomma med synpunkter i egenskap av myndighet som bevakar ett allmänt intresse i ärendet, vilket strider mot rikets förvaltningslag (FFS 434/2003).

Bakgrund

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har den 25.01.2024 begärt landskapsregeringens utlåtande gällande Nordic Trout Ab ansökan om miljö- och vattenförvaltningstillstånd. Ansökan om tillstånd gäller koncentrerad av den befintliga produktionen till havs till en ny odlingsplats. Verksamheten avses bedrivas på fastigheten 304-418-1-237 i Plekiläs

havsområde i Gustavs. Flyttningen kommer att leda till att cirka 446 ton fiskodling i Ströömi, väst om Gustavs, samt Iniö-Gustavs yttre skärgårdsområde omlokaliseras.

Landskapsregeringen har begärt handlingarna på svenska med hänvisning till 38 § i självstyrelselagen. Regionförvaltningsverket har meddelat att man inte kommer att översätta handlingarna men att tilläggsuppgifter kan ges på begäran. Kungörelsen innehåller en sammanfattning av ärendet på svenska.
